

54/1956 Sb.

Zákon

ze dne 30. listopadu 1956

o nemocenském pojištění zaměstnanců

Změna: 16/1959 Sb.

Změna: 58/1964 Sb.

Změna: 65/1965 Sb., 67/1965 Sb.

Změna: 87/1968 Sb., 88/1968 Sb.

Změna: 8/1982 Sb.

Změna: 73/1982 Sb.

Změna: 148/1983 Sb.

Změna: 109/1984 Sb.

Změna: 51/1987 Sb.

Změna: 110/1990 Sb.

Změna: 180/1990 Sb.

Změna: 306/1991 Sb.

Změna: 550/1991 Sb., 582/1991 Sb.

Změna: 235/1992 Sb.

Změna: 585/1992 Sb., 37/1993 Sb.

Změna: 160/1993 Sb.

Změna: 308/1993 Sb.

Změna: 182/1994 Sb.

Změna: 241/1994 Sb.

Změna: 118/1995 Sb.

Změna: 118/1995 Sb. (část), 160/1995 Sb.

Změna: 113/1997 Sb.

Změna: 61/1999 Sb.

Změna: 247/1999 Sb.

Změna: 18/2000 Sb.

Změna: 132/2000 Sb., 238/2000 Sb., 413/2000 Sb.

Změna: 347/2001 Sb.

Změna: 420/2002 Sb.

Změna: 421/2003 Sb., 424/2003 Sb.

Změna: 359/2004 Sb.

Změna: 436/2004 Sb.

Změna: 168/2005 Sb.

Změna: 361/2005 Sb.

Změna: 417/2005 Sb.

Změna: 588/2006 Sb.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

zrušen

Část první

Osobní rozsah pojištění

Okruh pojištěných osob

§ 2

(1) Podle tohoto zákona jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění a jsou činní v České republice:

a) zaměstnanci v pracovním poměru,

b) členové družstva, jestliže mimo pracovní vztah vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou jím odměňováni,

c) společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,

d) zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,

e) soudci,

f) členové zastupitelstev územních samosprávných celků, jestliže jsou jim vypláceny odměny jako členům zastupitelstev územních samosprávných celků, kteří tyto funkce vykonávají jako uvolnění,

g) poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu a poslanci Evropského parlamentu, zvolení na území České republiky,

h) členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členové Rady Českého telekomunikačního úřadu, finanční arbitr, zástupce finančního arbitra, Veřejný ochránce práv, zástupce Veřejného ochránce práv a ředitel Bezpečnostní informační služby,

ch) dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,

i) pěstouni, kteří vykonávají pěstounskou péči v zařízeních pro výkon pěstounské péče podle zvláštního právního předpisu,¹⁾ nebo kterým je za výkon pěstounské péče vyplácena odměna náležející pěstounovi ve zvláštních případech podle zvláštního právního předpisu,^{1a)}

j) osoby zařazené k pravidelnému výkonu prací ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě,

k) studenti a žáci

l) neplatilo

m) pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů.^{2a)}

(dále jen "zaměstnanci").

(2) Za zaměstnance v pracovním poměru [odstavec 1 písm. a)] se pro účely tohoto zákona považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik.

§ 3

(1) Vykonává-li zaměstnanec přechodně práci mimo území České republiky, nemá to vliv na jeho pojištění.

(2) Zaměstnanci zaměstnavatelů se sídlem na území České republiky, kteří mají místo výkonu práce trvale v cizině, jsou pojištěni podle tohoto zákona, mají-li trvalý pobyt na území České republiky.

(3) Sídlem zaměstnavatele se pro účely tohoto zákona rozumí u právnické osoby její sídlo, jakož i sídlo její organizační složky, která je zapsána v obchodním rejstříku, popřípadě v jiném zákonem určeném rejstříku nebo je vedena ve stanovené evidenci u příslušného orgánu v České republice, a u fyzické osoby místo jejího trvalého pobytu, popřípadě jde-li o zahraniční fyzickou osobu, místo jejího podnikání.

§ 4

Výkon několika činností

Kdo vykonává několik činností zakládajících pojištění podle tohoto zákona, je pojištěn z každé z nich. Je-li jednatel společnosti s ručením omezeným současně společníkem této společnosti uvedeným v § 2 odst. 1 písm. c), je pojištěn z těchto činností podle tohoto zákona jen jednou.

§ 5

Vynětí z pojištění

Z pojištění podle tohoto zákona jsou vyňati:

- a) příslušníci ozbrojených sborů z povolání;
- b) cizí státní příslušníci, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky a kteří jsou činni v České republice pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatických výsad a imunit, pokud mohou být účastni nemocenského pojištění v jiném státě;
- c) zaměstnanci, kteří jsou činni v České republice pro zaměstnavatele, kteří nemají sídlo na území České republiky; to však neplatí, jde-li o zaměstnance, kteří jsou činni v České republice pro zaměstnavatele, kteří mají sídlo na území státu, s nímž Česká republika uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení;
- d) zaměstnanci, kteří vykonávají pouze příležitostné zaměstnání;
- e) příslušníci Celní správy České republiky;
- f) příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky.

§ 6

Příležitostné zaměstnání

(1) Za příležitostné se považuje nahodilé jednorázové zaměstnání, které podle ujednání nemá trvat a ani netrvalo déle než sedm kalendářních dnů po sobě jdoucích.

(2) Za příležitostné se dále považuje zaměstnání, jehož obsahem je pouze pracovní činnost malého rozsahu, t. j. zejména zaměstnání, v němž započitatelný příjem (§ 15 odst. 1) nedosahuje ani 400 Kč za kalendářní měsíc.

§ 7

Vznik pojištění

Pojištění vzniká dnem vstupu do zaměstnání, které zakládá pojištění podle tohoto zákona. Pojištění člena družstva uvedeného v § 2 odst. 1 písm. b) však vzniká dnem, od něhož začal vykonávat pro družstvo práci, za kterou je družstvem odměňován; to platí obdobně pro společníka a jednatele společnosti s ručením omezeným a komandistu komanditní společnosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. c).

§ 8

Zánik pojištění

Pojištění zaniká dnem skončení zaměstnání, které zakládá pojištění podle tohoto zákona. Pojištění člena družstva uvedeného v § 2 odst. 1 písm. b) však zaniká dnem, od něhož přestal vykonávat pro družstvo práci, za kterou je družstvem odměňován; to platí obdobně pro společníka a jednatele společnosti s ručením omezeným a komandistu komanditní společnosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. c).

§ 9

nadpis vpuštěn

Zvláštní zákon stanoví, kdo a v jakém rozsahu je povinen platit pojistné na nemocenské pojištění, a to jako součást pojistného na sociální zabezpečení.^{1c)}

Část druhá

zrušena

§ 10

zrušen

Část třetí

Dávky nemocenského pojištění

Oddíl první

Přehled dávek

§ 11

Dávky nemocenského pojištění jsou

a) peněžité dávky:

1. nemocenské,
2. podpora při ošetřování člena rodiny,
3. vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství,
4. peněžitá pomoc v mateřství.

Oddíl druhý

Věcné dávky

§ 12

zrušen

§ 13

zrušen

§ 14

zrušen

Oddíl třetí

Peněžité dávky

Nemocenské

§ 15

(1) Nemocenské náleží zaměstnanci, který je podle zvláštního předpisu¹¹⁾ uznán dočasně neschopným k výkonu svého dosavadního zaměstnání (dále jen "pracovní neschopnost"). Nemocenské nenáleží za období pracovní neschopnosti, za které náleží zaměstnanci započitatelný příjem z činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění, ze které je nemocenské poskytováno, s výjimkou těch příjmů, které zaměstnanci náleží i za dobu pracovní neschopnosti, aniž v této době vykonával tuto činnost, za kterou mu náleží započitatelný příjem; nemocenské dále nenáleží za období pracovní neschopnosti, za které po stanovenou dobu náleží podle zvláštního právního předpisu^{1b)} místo nemocenského započitatelný příjem. Započitatelným příjmem se rozumí mzda, plat a další příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného na sociální zabezpečení (dále jen "vyměřovací základ") podle zvláštního zákona.^{1c)}

(2) Nemocenské se poskytuje za kalendářní dny.

(3) Nemocenské se poskytuje od prvního kalendářního dne pracovní neschopnosti do skončení pracovní neschopnosti nebo do uznání invalidity nebo částečné invalidity. Nemocenské se však poskytuje nejdéle po dobu jednoho roku od počátku pracovní neschopnosti (dále jen "podpůrčí doba").

(4) Při nové pracovní neschopnosti se započítávají do podpůrčí doby také předchozí období pracovní neschopnosti, pokud spadají do doby jednoho roku před vznikem nové pracovní neschopnosti. Tato období se však nezapočtou:

a) jestliže zaměstnání trvalo aspoň 6 měsíců od skončení poslední pracovní neschopnosti pro nemoc, nebo

b) jestliže nová pracovní neschopnost byla způsobena pracovním úrazem; pracovnímu úrazu se klade na roveň nemoc z povolání podle předpisů o důchodovém pojištění. Do podpůrčí doby se rovněž nezapočítává předchozí období pracovní neschopnosti způsobené pracovním úrazem (nemocí z povolání).

(5) Nemocenské může být poskytováno i po uplynutí podpůrčí doby, jestliže je možno na základě vyjádření příslušného orgánu očekávat, že zaměstnanec v krátké době nabude pracovní schopnosti; takto je však možno poskytovat nemocenské nejdéle po dobu jednoho roku od uplynutí podpůrčí doby.

§ 16

Nemocenské náleží zaměstnanci po dobu karantény nařízené podle zvláštního právního předpisu;^11b) § 15 odst. 1 věta druhá platí zde obdobně.

§ 17

(1) Nemocenské se stanoví z denního vyměřovacího základu zjištěného podle § 18.

(2) Výše nemocenského za kalendářní den činí 69% denního vyměřovacího základu. Za první tři kalendářní dny pracovní neschopnosti nebo karantény nařízené podle zvláštního právního předpisu činí však výše nemocenského 25% denního vyměřovacího základu.

(3) Výše nemocenského za kalendářní den se zaokrouhuje na celé koruny nahoru.

§ 18

(1) Denní vyměřovací základ se zjistí tak, že se vyměřovací základ zjištěný z rozhodného období dělí počtem kalendářních dnů připadajících na rozhodné období. Do tohoto počtu dnů se nezahrnují kalendářní dny omluvené nepřítomností zaměstnance v práci, za které mu nenáleží náhrada příjmu, včetně dnů, za které mu bylo poskytováno nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny a peněžitá pomoc v mateřství, dny, za které mu náleží náhrada příjmu při výkonu služby v ozbrojených silách a civilní služby^3) a kalendářní

dny po skončení zaměstnání. U člena družstva uvedeného v § 2 odst. 1 písm. b) se vstupem do zaměstnání rozumí započítání práce pro družstvo; to platí obdobně pro společníka a jednatele společnosti s ručením omezeným a komandistu komanditní společnosti uvedeného v § 2 odst. 1 písm. c).

(2) Rozhodným obdobím je období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla pracovní neschopnost, pokud není dále stanoveno jinak.

(3) Jestliže pracovní neschopnost vznikla v období, kdy od vstupu zaměstnance do zaměstnání do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž pracovní neschopnost vznikla, neuplynulo 12 kalendářních měsíců, je rozhodným obdobím období od vstupu do zaměstnání do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž pracovní neschopnost vznikla.

(4) Jestliže pracovní neschopnost vznikla v kalendářním měsíci, v němž zaměstnanec vstoupil do zaměstnání, je rozhodným obdobím období od vstupu do zaměstnání do konce tohoto kalendářního měsíce.

(5) Za vstup do zaměstnání se pro účely rozhodného období považuje i změna činnosti zaměstnance, která zakládá nemocenské pojištění, jde-li o téhož zaměstnavatele.

(6) Nemá-li zaměstnanec v rozhodném období stanoveném podle odstavců 2 až 4 započitatelný příjem nebo není-li v rozhodném období žádný kalendářní den, jímž se dělí vyměřovací základ, prodlužuje se rozhodné období vždy o tři kalendářní měsíce tak, aby v takto prodlouženém rozhodném období byl započitatelný příjem a alespoň jeden kalendářní den, jímž se dělí vyměřovací základ; toto rozhodné období však může začít nejdříve dnem vstupu zaměstnance do zaměstnání. Jestliže v rozhodném období stanoveném podle odstavců 2 až 4 nebo podle věty první nemá zaměstnanec započitatelný příjem nebo není-li v rozhodném období žádný kalendářní den, jímž se dělí vyměřovací základ, nemocenské se stanoví ze započitatelného příjmu, kterého by zaměstnanec pravděpodobně dosáhl za kalendářní den v kalendářním měsíci, v němž pracovní neschopnost vznikla; takto zjištěný pravděpodobný započitatelný příjem za kalendářní den se považuje za denní vyměřovací základ.

(7) U zaměstnankyně převedené na jinou práci z důvodu těhotenství nebo mateřství se rozhodné období podle předchozích odstavců zjišťuje namísto ke dni vzniku pracovní neschopnosti ke dni převedení na jinou práci, pokud je to pro ni výhodnější. U poživatele rodičovského příspěvku, který vykonává zaměstnání v rozsahu stanoveném v zákoně o státní sociální podpoře,⁸⁾ se při zjištění rozhodného období nepřihlíží k době takového zaměstnání, pokud o to požádá.

(8) Částka denního vyměřovacího základu vypočtená podle odstavců 1 až 7 se upraví tak, že

a) za dobu prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti se z částky do 550 Kč počítá 90 %, z částky nad 510 Kč do 790 Kč se počítá 60 % a k částce nad 730 Kč se nepřihlíží,

b) od patnáctého kalendářního dne pracovní neschopnosti se částka do 550 Kč počítá v plné výši, z částky nad 550 Kč do 790 Kč se počítá 60 % a k částce nad 790 Kč se nepřihlíží.

(9) Částka denního vyměřovacího základu upravená podle odstavce 8 se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

(10) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro stanovení nemocenského při karanténě nařízené podle příslušných předpisů.

§ 19

zrušen

§ 20

zrušen

§ 21

Poživateli starobního nebo plného invalidního důchodu se nemocenské poskytuje při téže pracovní neschopnosti nejdéle po dobu 84 kalendářních dnů a při více pracovních neschopnostech po dobu 84 kalendářních dnů v jednom kalendářním roce; tato omezení neplatí, jestliže pracovní neschopnost vznikla pracovním úrazem (nemocí z povolání).

§ 22

zrušen

§ 23

zrušen

§ 24

(1) Nárok na nemocenské nemá, kdo si přivodil pracovní neschopnost

a) v úmyslu vylákat nemocenské, nebo

b) zaviněnou účastí ve rvačce, nebo

c) jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků, nebo

d) při spáchání úmyslného trestného činu, za nějž zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice přesahuje jeden rok.

(2) Má-li zaměstnanec rodinné příslušníky, může jim být v těchto případech vypláceno nemocenské až do výše tří čtvrtin; zaměstnanci bez

rodinných příslušníků může být v případech uvedených v předcházejícím odstavci pod písm. b), c) a d) vypláceno nemocenské až do výše poloviny.

§ 25

Podpora při ošetřování člena rodiny

(1) Podpora při ošetřování člena rodiny náleží za podmínek dále stanovených zaměstnanci (muži nebo ženě), který nemůže pracovat, poněvadž musí

1. ošetřovat nemocné dítě mladší než 10 let, nebo

2. pečovat o dítě mladší než 10 let z toho důvodu, že

a) dětské výchovné zařízení, v jehož péči dítě jinak je, nebo škola, do které chodí, byly uzavřeny z nařízení příslušných orgánů, nebo

b) dítě nemůže být pro nařízenou karanténu v péči dětského výchovného zařízení nebo docházet do školy, nebo

c) osoba, která jinak o dítě pečuje, onemocněla, nebo jí byla nařízena karanténa (karanténní opatření), a proto nemůže o dítě pečovat, nebo

3. ošetřovat jiného nemocného člena rodiny, jestliže jeho zdravotní stav vyžaduje nezbytně ošetřování jinou osobou.

(2) Podmínkou pro poskytování podpory při ošetřování člena rodiny je, že dítě nebo nemocný člen rodiny žije se zaměstnancem v domácnosti; splnění podmínky domácnosti se nevyžaduje, jde-li o ošetřování (péči) dítěte mladšího 10 let rodičem.

(3) Podpora při ošetřování člena rodiny se poskytuje nejvýše po dobu prvních devíti kalendářních dnů, pokud potřeba ošetřování (péče) v nich trvá.

(4) Zaměstnanci, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do skončení povinné školní docházky a je jinak osamělý, se podpora při ošetřování člena rodiny poskytuje nejvýše po dobu prvních 16 kalendářních dnů, pokud potřeba ošetřování (péče) v nich trvá.

(5) Podpora při ošetřování člena rodiny se stanoví stejným způsobem jako nemocenské. Výše podpory za kalendářní den činí 69% denního vyměřovacího základu.

(6) V témž případě ošetřování (péče) náleží podpora jen jednou a jen jednomu oprávněnému.

nadpis vypuštěn

§ 26

zrušen

§ 27

zrušen

§ 28

zrušen

§ 29

zrušen

Oddíl čtvrtý

zrušen

§ 30

zrušen

nadpis vypuštěn

§ 31

zrušen

§ 32

zrušen

§ 33

zrušen

§ 34

zrušen

nadpis vypuštěn

§ 35

zrušen

§ 36

zrušen

§ 37

zrušen

§ 38

zrušen

§ 39

zrušen

Část čtvrtá

Zvýšení vyměřovacího základu*)

§ 40

(1) Vláda zvýší nařízením od 1. ledna částky uvedené v § 18 odst. 8 nebo částky uvedené v § 18 odst. 8 naposledy zvýšené nařízením vlády, pokud přepočítací koeficient pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu pro účely důchodového pojištění¹²⁾ stanovený naposledy nařízením vlády činí hodnotu větší než 1; zvýšení se stanoví tak, že se tyto částky vynásobí koeficientem uvedeným v části věty před středníkem a výsledné částky se zaokrouhlí na celé desetikoruny nahoru.*)

(2) Výše dávek nemocenského pojištění, na které vznikl nárok před 1. lednem kalendářního roku, od něhož byly naposledy zvýšeny částky uvedené v § 18 odst. 8, a tento nárok trvá aspoň v tomto dni, se upraví bez žádosti od tohoto dne podle nové výše těchto částek.*)

*) Pozn. ASPI - dle čl. III zák. č. 420/2002 Sb. se ustanovení § 40 nepoužije pro rok 2003

§ 40a

Ustanovení § 40 se pro roky 2004 a 2005 nepoužije.

Část pátá

Společná ustanovení o nárocích z nemocenského pojištění zaměstnanců

§ 41

Rodinní příslušníci

(1) Za rodinné příslušníky zaměstnance se pro nárok na peněžité dávky nemocenského pojištění považují, pokud nejsou sami pojištěni podle tohoto zákona nebo pojištěni, po případě zabezpečeni podle jiných právních předpisů:

a) manželka (manžel),

b) děti do skončení povinné školní docházky,

c) děti od skončení povinné školní docházky do dosažení věku 26 let, pokud se soustavně připravují předepsaným výcvikem nebo studiem na budoucí povolání nebo jsou pro nemoc nebo tělesnou či duševní vadu trvale neschopny k práci,

d) družka (druh), pokud žije se zaměstnancem v domácnosti aspoň tři měsíce.

(2) Za rodinné příslušníky se dále považují, pokud nejsou sami pojištěni podle tohoto zákona nebo pojištěni, po případě zabezpečeni podle jiných právních předpisů a pokud jsou výživou převážně odkázáni na zaměstnance:

a) vnuci a sourozenci do skončení povinné školní docházky,

b) vnuci a sourozenci od skončení povinné školní docházky do dosažení věku 26 let, pokud se soustavně připravují předepsaným výcvikem nebo studiem na budoucí povolání nebo jsou pro nemoc nebo tělesnou či duševní vadu trvale neschopni k práci,

c) rodiče, prarodiče, tchán a tchýně,

d) sestra nebo dcera, která vede ovdovělému nebo rozvedenému (rozloučenému) zaměstnanci jeho domácnost, pokud v ní pečuje o jeho děti ve věku do skončení povinné školní docházky.

(3) Za rodinného příslušníka se považuje také bývalá manželka (manžel) zaměstnavatel, pokud není sama pojištěna podle tohoto zákona nebo pojištěna, po případě zabezpečena podle jiných právních předpisů a pokud zaměstnanec má vůči ní vyživovací povinnost.

§ 42

Vznik nároku. Ochranná lhůta

(1) Dávky nemocenského pojištění náleží, jestliže se podmínky rozhodné pro jejich přiznání splnily v době pojištění podle tohoto zákona nebo sice po skončení pojištění, avšak ještě během doby, po kterou zaměstnanec pobírá nemocenské, podporu při ošetřování člena rodiny nebo peněžitou pomoc v mateřství, anebo jestliže se splnily v ochranné lhůtě.

(2) Ochranná lhůta činí 42 dnů od skončení zaměstnání; jestliže však zaměstnanec byl naposledy zaměstnán po kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik dnů, kolik dnů byl naposledy zaměstnán. U žen, jejichž zaměstnání skončilo v době těhotenství, činí ochranná lhůta vždy šest měsíců.

(3) Vznikne-li v ochranné lhůtě znovu pojištění podle tohoto zákona, staví se běh ochranné lhůty po dobu trvání tohoto pojištění. Ochranná lhůta získaná novým pojištěním se připočítává k nevyčerpanému zbytku dřívější ochranné lhůty až do nejvyšší výměry 42 dnů. Vznikem pojištění, po případě zabezpečení podle jiných předpisů ochranná lhůta zaniká. Vznikem účasti na důchodovém pojištění nebo nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných však ochranná lhůta nezaniká, pokud jde o nárok na

nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství náležející z pojištění podle tohoto zákona; v tomto případě ochranná lhůta zaniká až dnem vzniku nároku na tyto dávky z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných, pokud již podle odstavce 2 neuplynula dříve.

(4) Vykonává-li zaměstnanec několik činností, které zakládají pojištění podle tohoto zákona, plyne ochranná lhůta z každé z nich.

§ 43

Souběh nároků na dávky

Nároky na dávky nemocenského pojištění náležející z téhož důvodu se posuzují samostatně.

§ 43a

nadpis vypuštěn

Dávky nemocenského pojištění náleží i za dobu, po kterou se oprávněný zdržuje trvale v cizině.

§ 44

Promlčení dávek

(1) Nárok na nemocenské, podporu při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství nebo peněžitou pomoc v mateřství za jednotlivé dny se promlčuje, nebyl-li uplatněn do tří let ode dne, za který náleží.

(2) Byl-li nárok na dávku uplatněn, promlčuje se do tří let ode dne přiznání dávky.

(3) Nárok na vrácení částek jednotlivých výplat dávek poskytnutých neprávem (§ 48 odst. 2) se promlčuje za 10 let od jejich výplaty. Promlčecí lhůta neběží, jsou-li na úhradu dávky vyplacené neprávem prováděny srážky z dávky nebo započitatelného výdělku.

(4) Nárok na náhradu škody způsobené zaměstnavatelem nesprávným postupem při provádění nemocenského pojištění⁴) se promlčuje za pět roků ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení zjistil, že dávka byla poskytnuta neprávem, nejpozději však za 10 let ode dne vzniku škody.

§ 45

Přechod nároku

(1) Zemře-li zaměstnanec nebo jiný oprávněný, nabývají nároku na částky peněžitých dávek, které se staly splatnými do dne jeho smrti, postupně manžel (manželka), děti, otec, matka, druh (družka) nebo sourozenci, jestliže tyto osoby žily se zemřelým v době jeho smrti v domácnosti.

(2) Nárok na peněžité dávky nemocenského pojištění nelze platně postoupit ani dát do zástavy. Zabavení nároku na tyto dávky se řídí předpisy o exekuci na plat.

(3) Jestliže by výplatou dávky oprávněnému byly poškozeny zájmy jeho dětí nebo jiných členů rodiny, může příslušný orgán nemocenského pojištění určit, komu bude dávka vyplacena. Příjemce dávky je povinen jí použít toliko ve prospěch dětí nebo jiných členů rodiny, pro něž je dávka určena.

Povinnosti zaměstnanců a jiných oprávněných

§ 46

Zaměstnanec nebo jiný oprávněný, po případě příjemce dávky je povinen hlásit důvod zániku nároku na dávku, jakož i jiné skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku nebo pro její výši a výplatu, a to ve lhůtě osmi dnů ode dne, kdy se o skutečnosti dozvěděl; hlášení o vzniku a ukončení pracovní neschopnosti je povinen podat bez zbytečného odkladu.

§ 47

(1) Zaměstnanci jsou povinni dodržovat stanovený léčebný režim,⁵ řídit se pokyny příslušného lékaře a zdržet se toho, co ztěžuje obnovení pracovní schopnosti. Dále jsou povinni vyžádat si ke změně pobytu za trvání pracovní neschopnosti předchozí souhlas ošetřujícího lékaře a předkládat příslušnému orgánu sociálního zabezpečení doklady potřebné k posouzení a kontrole pracovní neschopnosti.

(2) Nemocenské může být dočasně sníženo nebo odňato, jestliže zaměstnanec porušil povinnosti stanovené v odstavci 1. Má-li takový zaměstnanec rodinné příslušníky, může být nemocenské jen sníženo, a to nejvíce o čtvrtinu. Nemocenské lze dočasně snížit nebo odejmout nejdříve ode dne porušení povinností stanovených v odstavci 1, a to jen za dobu, za kterou nebylo ještě vyplaceno.

§ 48

Změna a vrácení dávek

(1) Změní-li se nebo odpadnou-li skutečnosti rozhodné pro nárok na přiznané nemocenské, podporu při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství nebo peněžitou pomoc v mateřství, anebo pro jejich výši, nebo jestliže tyto dávky byly přiznány na podkladě omylu, je možno je odejmout, snížit nebo zastavit jejich výplatu, pokud nejde o případy uvedené v odstavci 2, jen pro budoucnost; zvýšení se však provede se zpětnou platností, pokud nárok není již promlčen.

(2) Zaměstnanec nebo příjemce peněžité dávky, který zavinil, že dávka byla vyplacena neprávem, je povinen přeplatek vrátit; to platí zejména, jestliže dávku vylákal, zamlčel některou rozhodnou skutečnost nebo nesplnil jinou závažnou povinnost uloženou mu tímto zákonem nebo prováděcími předpisy.

Povinnost zaměstnance k náhradě škody, která jeho zaměstnavateli vznikla jednáním zaměstnance podle věty první, se řídí ustanoveními občanského zákoníku. Bylo-li v dávkovém řízení vydáno vykonatelné rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek, lze jej vymáhat jako pojistné, a to nejpozději do 10 let ode dne právní moci takového rozhodnutí. Takový přeplatek může být také srážen z dávek nebo ze mzdy, které se vyplácejí osobě povinné k náhradě; přitom platí obdobně předpisy o částkách, které nelze zabavit při exekuci na plat.

§ 49

Vynětí z daňové povinnosti

Dávky nemocenského pojištění se nezdaňují.

§ 50

Neplatná právní jednání

(1) Ujednání v neprospěch zaměstnanců a jejich rodinných příslušníků nebo pozůstalých, která jsou v rozporu s tímto zákonem, jsou neplatná.

(2) zrušen

(3) zrušen

§ 51

Výplata dávek do ciziny

(1) Nestanoví-li jinak mezistátní úmluva nebo pokud se dále nestanoví jinak, dávky se do ciziny nevyplácejí. Ministerstvo práce a sociálních věcí však může povolit výjimku a stanovit podmínky pro výplatu dávek, zdržuje-li se oprávněný ve státě, s nímž není uzavřena úmluva, zejména z důvodu mezistátní vzájemnosti.

(2) Zaměstnancům uvedeným v § 3 odst. 1 a 2, pokud jejich nemocenské pojištění provádí zaměstnavatel, mohou být dávky nemocenského pojištění vypláceny zaměstnavatelem do ciziny, a to i v jiné než české měně; je-li však takovému zaměstnanci do ciziny vyplácena mzda (plat), popřípadě část mzdy (platu), je zaměstnavatel povinen, pokud se se zaměstnancem nedohodne jinak, vyplácet mu v příslušné měně do ciziny i dávky nemocenského pojištění, a to aspoň ve stejném rozsahu (poměru), v jakém mu v této měně vyplácí i mzdu (plat).

§ 51a

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky může vyhláškou upravit podrobnosti o běhu podpůrčí doby a ochranné lhůty a výpočtu a poskytování dávek a stanovit, co se považuje za porod pro nárok na dávky a za pracovní úraz (nemoc z povolání), jaké jiné skutečnosti se považují za převedení na jinou práci pro nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství; přitom může upravit podmínky pojištění, poskytování dávek a způsob jejich výpočtu

pro některé skupiny osob se zřetelem na zvláštní povahu jejich činnosti nebo způsob jejich odměňování."

Část šestá

Organizace a hospodaření nemocenského pojištění zaměstnanců

Oddíl první

Organizace nemocenského pojištění

§ 52

zrušen

§ 53

zrušen

§ 54

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky řídí rozvoj nemocenského pojištění, zejména zpracovává koncepce a návrhy právních úprav v nemocenském pojištění, dbá o účelné vynakládání státních prostředků určených na nemocenské pojištění, koordinuje jednotné provádění nemocenského pojištění, připravuje návrhy mezinárodních smluv a zabezpečuje úkoly vyplývající z těchto smluv; přitom spolupracuje s ostatními orgány nemocenského pojištění.

Oddíl druhý

Hospodaření nemocenského pojištění

§ 55

(1) Příjmy a výdaje nemocenského pojištění jsou součástí státních příjmů a výdajů.

(2) Výdaje na dávky nemocenského pojištění, které zaměstnavatel vyplácí do ciziny v jiné než české měně (§ 51), jsou z prostředků nemocenského pojištění hrazeny způsobem stanoveným ve zvláštním zákoně¹⁰ v české měně.

§ 56

zrušen

§ 57

zrušen

nadpis vypuštěn

§ 57a

zrušen

§ 57b

zrušen

§ 58

zrušen

Část sedmá

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

§ 59

Do 31. prosince 1998 jsou účastni nemocenského pojištění interní vědeckí aspiranti.

§ 60

(1) Dobrovolné pokračování v nemocenském pojištění a dobrovolné nemocenské pojištění zaniká dnem 31. ledna 1957.

(2) Dávky napadlé v době trvání dobrovolného pokračování v nemocenském pojištění a dobrovolného nemocenského pojištění se poskytují za podmínek a ve výši podle předpisů platných před 1. lednem 1957.

§ 61

(1) Kde se v jiných předpisech mluví o národním pojištění, rozumí se tím, pokud jde o nemocenské pojištění zaměstnanců, od 1. ledna 1957 pojištění podle tohoto zákona; má-li se podle těchto předpisů použít ustanovení platných dosud pro národní pojištění, použije se ustanovení tohoto zákona přiměřeně.

(2) zrušen

§ 62

(1) Zaměstnanci, který dne 31. prosince 1956 byl neschopen práce pro nemoc nebo úraz nebo nevykonával práci z důvodu karantény nebo ošetřování člena rodiny, nenáleží z těchto důvodů od 1. ledna 1957 mzda (plat), po případě její část; náleží mu však od téhož dne nemocenské, po případě podpora při ošetřování člena rodiny, v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Zaměstnankyni, která dne 31. prosince 1956 nepracovala pro těhotenství nebo mateřství, nenáleží z toho důvodu od 1. ledna 1957 mzda

(plat), náleží jí však od téhož dne peněžitá pomoc v mateřství v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.

(3) Přídavky na děti za podmínek stanovených v tomto zákoně se přiznají po prvé za měsíc leden 1957.

§ 62a

zrušen

§ 63

zrušen

§ 63a

zrušen

§ 64

(1) Zrušují se veškeré předpisy o věcech upravených tímto zákonem. Zejména se zrušují:

a) zákon č. 99/1948 Sb., o národním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, jakož i ustanovení prováděcích předpisů k tomuto zákonu, pokud upravují nemocenské pojištění;

b) zákon č. 90/1949 Sb., o rodinných přídavcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, jakož i předpisy vydané podle tohoto zákona;

c) ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 64/1950 Sb., o sociálním zabezpečení osob povolaných ke službě v branné moci a jejich rodinných příslušníků;

d) zákon č. 102/1951 Sb., o přebudování národního pojištění, pokud upravuje nemocenské pojištění;

e) ustanovení §§ 13 až 15 zákona č. 103/1951 Sb., o jednotné preventivní a léčebné péči, jakož i předpisy vydané podle těchto ustanovení;

f) vládní nařízení č. 109/1952 Sb., o úpravě zaměstnavatelské části pojistného v národním pojištění zaměstnanců, ve znění vládního nařízení č. 84/1953 Sb.;

g) vládní nařízení č. 46/1954 Sb., o úpravě pojistného národního pojištění placeného spotřebními a výrobními družstvy a jejich družstevními svazy.

(2) Dále se zrušují všechna ustanovení předpisů, pokud upravují pro osoby pojištěné podle tohoto zákona nároky na plnění obdobná rodinným přídavkům. Zejména se zrušují:

a) ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 66/1950 Sb., o pracovních a platových poměrech státních zaměstnanců;

b) ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 67/1950 Sb., o pracovních a platových poměrech soudců z povolání, prokurátorů a soudcovských čekatelů;

c) ustanovení § 21 vládního nařízení č. 68/1950 Sb., kterým se vydává platový řád pro správní zaměstnance;

d) ustanovení § 23 vládního nařízení č. 69/1950 Sb., kterým se vydává platový řád pro učitele;

e) ustanovení § 21 vládního nařízení č. 70/1950 Sb., kterým se vydává platový řád pro zaměstnance zdravotní péče;

f) ustanovení § 15 vládního nařízení č. 71/1950 Sb., kterým se vydává platový řád pro soudce z povolání, prokurátory a soudcovské čekatele;

g) obdobná ustanovení jiných platových řádů.

(3) Rovněž se zrušují všechna ustanovení předpisů, pokud přiznávají nárok na mzdu (plat), po případě na jejich část v případech, ve kterých tento zákon přiznává nárok na nemocenské, na podporu při ošetřování člena rodiny nebo na peněžitou pomoc v mateřství. Platnosti v tomto rozsahu pozbývají zejména:

a) ustanovení § 1154 b) obecného zákoníka občanského, vyhlášeného dne 1. června 1811, ve znění zákona č. 155/1921 Sb.;

b) ustanovení § 6 zákona č. 244/1922 Sb., kterým se všeobecně upravují právní poměry mezi zaměstnavateli a zaměstnanci na Slovensku;

c) ustanovení §§ 19 až 23 zákona č. 154/1934 Sb., o soukromých zaměstnancích;

d) ustanovení platových řádů č. 68/1950 Sb., č. 69/1950 Sb., č. 70/1950 Sb., č. 71/1950 Sb., č. 121/1950 Sb., jakož i všechna obdobná ustanovení jiných platových řádů a předpisů;

e) ustanovení § 5 první věty zákona č. 189/1936 Sb., o pracovním poměru redaktorů.

§ 65

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1957; provedou jej všichni členové vlády.

Zápotocký v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Tesla v. r.

Kopecký v. r.

Uher v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Beran v. r.

Poláček v. r.

Jonáš v. r.

Barák v. r.

Reitmajer v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Škoda v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Bukal v. r.

Plojhar v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Bakuľa v. r.

generál plukovník Lomský v. r.

David v. r.

Dr. Neuman v. r.

Đuriš v. r.

Ouzký v. r.

Krajčír v. r.

Pospíšil v. r.

Krosnář v. r.

Ing. Púčik v. r.

Machačová v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Zatloukal v. r.

Vybraná ustanovení novel

Čl.II zákona č. 421/2003 Sb.

Přechodné ustanovení

Pokud nárok na nemocenské nebo na podporu při ošetřování člena rodiny vznikl před 1. lednem 2004, tyto dávky se stanoví a poskytují ve výši podle právních předpisů účinných před 1. lednem 2004, i když nárok na ně trvá i po 31. prosinci 2003.

Čl. IV zákona č. 424/2003 Sb.

Přechodná ustanovení

1. U pracovníka v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů (čl. III bod 4) se pro účely nemocenského pojištění považuje za vstup do zaměstnání 1. leden 2004, vstoupil-li do zaměstnání před tímto dnem a trvalo-li toto zaměstnání aspoň ještě v tento den. Pokud však zaměstnání tohoto pracovníka skončilo před 8. lednem 2004, účast tohoto pracovníka na nemocenském pojištění nevzniká. To však neplatí v případě, že nemocenské pojištění pracovníka v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů vzniklo na základě mezinárodní smlouvy již před 1. lednem 2004.

2. Bod 1 věty první a druhá platí obdobně pro členy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, finančního arbitra a zástupce finančního arbitra (čl. III bod 3).

Čl. XIII zákona č. 359/2004 Sb.

PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

1. Ustanovení o neslučitelnosti funkce poslance Evropského parlamentu podle § 53 odst. 2 písm. c) a d) zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, se poprvé užijí na poslance Evropského parlamentu zvolené v prvních volbách do Evropského parlamentu v roce 2004.

2. Ustanovení částí druhé až jedenácté se poprvé užití na poslance Evropského parlamentu zvolené v prvních volbách do Evropského parlamentu v roce 2004.

1a) § 40a zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 168/2005 Sb.

1c) Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č.10/1993 Sb.

1) Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č.10/1993 Sb.

2a) Například § 16 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

3) Zákon č. 18/1992 Sb., o civilní službě.

4) § 19 odst. 3 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona ČNR č. 590/1992 Sb.

5) § 11 písm. e) zákona ČNR č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění.

8) § 30 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

10) § 9 odst. 1 a 4 zákona ČNR č. 589/1992 Sb.

11) § 2 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 31/1993 Sb., o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení.

11b) Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

12) § 17 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.